

Голові разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 20.051.180
Карпатського національного
університету імені Василя
Стефаника
доктору мистецтвознавства,
професору, завідувачу кафедри
дизайну і теорії мистецтва
Чуйку Олегу Дмитровичу
(76018, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 57)

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента кафедри мистецьких дисциплін та методики їх навчання Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії імені Тараса Шевченка Панфілової Олександри Георгіївни на дисертацію Корпанюка Юрія Васильовича на тему «Культурна діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків у контексті мистецького життя Західної України другої половини XIX–початку XXI століття» подану на здобуття ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація з галузі знань 02 Культура і мистецтво.

1. Актуальність теми дисертаційної роботи та її зв'язок із галузевими науковими програмами

Нині в українському мистецтвознавстві залишається актуальною потреба аналізу як окремих мистецьких явищ і процесів так і цілісного їхнього осмислення. У сучасних історичних реаліях проблема збереження національної культурної спадщини стоїть особливо гостро. Тож дослідження мистецьких процесів та художнього життя певного регіону України через призму діяльності окремих народних майстрів та професійних митців набуває особливої ваги. В цьому контексті представлена до захисту наукова робота Юрія Корпанюка видається нам своєчасною та актуальною.

Незважаючи на те, що творчість провідних майстрів художнього дерева Гуцульщини, зокрема представників династії Шкрібляків–Корпанюків є широко відомою та неодноразово досліджувалася як етнографами, культурологами так і мистецтвознавцями, досі не було здійснено узагальнюючого дослідження, де послідовно простежується вплив творчості цих народних майстрів на практично усі сфери мистецького життя західноукраїнського регіону. Бракує систематизованої інформації та аналітичних праць про формування та розвиток традиції гуцульського художнього деревообробництва, втіленої у творчості багатьох поколінь однієї творчої династії та виокремлення впливу представників цієї родини у різних сферах мистецького життя регіону як в минулому столітті так і в сучасності. У зазначеному контексті дослідження Юрія Корпанюка покликане заповнити ці прогалини в українському мистецтвознавстві.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність

Дисертація Ю.Корпанюка містить науково обґрунтовані результати, базується на принципах системності, науковості та достовірності викладу матеріалу.

Структура дисертації та зміст викладених у ній положень доводять ефективність вирішення дослідницьких завдань і досягнення поставленої мети. Висновки є логічно узгодженими із завданнями, автор зумів аргументовано та переконливо довести значущість творчої діяльності династії родини Шкрібляків–Корпанюків у мистецьких процесах Західної України та їхню ключову роль у формуванні школи гуцульського деревного промислу і розвитку традицій народного мистецтва та професійної творчості.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконане у межах науково-дослідницької роботи кафедри дизайну і теорії мистецтва Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Актуальні питання культурології : теорія та історія культури» (державний реєстраційний номер 0117U004571) та

корелюється з актуальними дослідницькими темами Навчально-наукового інституту мистецтв.

4. Наукова новизна результатів дисертації.

Наукова новизна дослідження є переконливою, вона зумовлена тим, що вперше в українському мистецтвознавстві здійснено комплексний аналіз творчості представників родини Шкрібляків і Корпанюків, зокрема розглядається вклад кожного майстра-представника цієї династії у культурно-мистецький розвиток регіону. Висвітлюється значення їхньої творчості у збереженні традицій гуцульського дереворізьблення та інших видів декоративно-ужиткового мистецтва, визначаються новаторські риси творчого методу майстрів, відслідковуються типологічні групи, технічні прийоми, композиційні, орнаментальні мотиви, знаково-семантичні характеристики виробів, що робить кожний витвір індивідуальним і неповторним. Низку знакових артефактів з приватних колекцій введено в науковий обіг автором вперше.

5. Теоретична цінність і практична значущість отриманих наукових результатів

Наукова робота Ю.Корпанюка має як практичне так і теоретичне значення, що полягає в систематизації та аналітичному осмисленні матеріалів і теоретичних напрацювань українських етнографів, культурологів, мистецтвознавців, а також в авторських наукових узагальненнях на основі вивчених артефактів, мистецтвознавчих та архівних джерел. Результати роботи можуть бути використані для висвітлення окремих тем з історії українського народного та професійного мистецтва, історії мистецької освіти, музейної справи, експозиційної діяльності тощо.

Окремо вважаємо за доцільне звернути увагу на вагому базу додатків, представлену у вигляді двох альбомів: безпосередньо виробів та мистецьких творів представників родини Шкрібляків–Корпанюків, а також інформаційних, архівних, фото та інших візуальних джерел, що стали надзвичайно цінними

матеріалами у процесі дослідження та вводяться автором вперше у науковий обіг.

6. Загальна оцінка змісту роботи.

Дисертація Юрія Корпанюка складається із чотирьох розділів і трьох додатків. Вона має логічну і продуману структуру, де поступово розкриваються мета і поставлені перед здобувачем завдання дослідження.

У дисертації Юрієм Корпанюком чітко сформульовані мета, завдання, предмет, об'єкт дослідження, що сприяє структуруванню складових роботи та формулюванню прикінцевих висновків.

У першому розділі Юрій Корпанюк проводить історіографічний аналіз наявних на сьогодні праць та наукових досліджень, де висвітлена діяльність окремих представників династії Шкрібляків–Корпанюків, описує наукові методи дослідження, які сприяли всебічному аналізу та узагальненню наявної інформації, а також досягненню поставлених мети і завдань.

Другий розділ висвітлює мистецькі процеси Західної України другої половини XIX–початку XXI століть, де Юрій Корпанюк акцентує увагу на таких аспектах як загальні тенденції розвитку мистецького життя регіону на різних історичних відтинках, простежує виставкову діяльність, формування і розвиток музейних інституцій, артілей народних майстрів і професійних мистецьких товариств, торкається питання зародження і функціонування мистецької освіти та розглядає місце у цих процесах народного мистецтва. Окремий параграф присвячений висвітленню осередків народного художнього дерева у регіоні.

У третьому розділі, який на нашу думку є найбільш значущим у дисертації, аналізуються особливості творчого методу представників родини Шкрібляків–Корпанюків та їхній вплив на формування регіональної мистецької школи. Доволі пильну увагу Юрій Корпанюк зосередив на розгляді творчої біографії Юрія Шкрібляка – основоположника гуцульського художнього дереворізьблення та особливостях стилістики його творів, що мало продовження у творчості його синів та онуків і детально проаналізовано автором у другому

підрозділі. Окрему увагу Ю.Корпанюк зосереджує на висвітленні типологічних, орнаментальних і художньо-композиційних особливостей виробів художнього дерева, втілених у творах родини Корпанюків, а також розглядає внесок народних майстрів і професійних митців династії у різних галузях образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва минулого і сучасності.

У четвертому розділі детально висвітлена діяльність і спадщина Шкрібляків–Корпанюків у контексті збереження та розвитку мистецьких традицій родини і краю. Зокрема розглядається їхній внесок у галузі мистецької освіти, розвитку мистецьких товариств та артіль народних майстрів, їхня активна виставкова діяльність, яка неодноразово була відзначена нагородами та преміями, а також громадська діяльність окремих представників родини і музейні мистецькі колекції, де нині зберігаються витвори майстрів родини Шкрібляків–Корпанюків. Така структура роботи дозволяє скласти цілісне уявлення не лише про творчість митців цієї відомої династії, а й підсвітити їхню роль у розвитку мистецьких процесів Західної України, виокремити їхній вплив на різні сфери культурно-мистецького життя впродовж другої половини XIX – початку XXI століття.

Загальні висновки наукової роботи загалом розкривають проведену автором значну роботу по систематизації та узагальненню наявних матеріалів, джерельної бази та різнобічному аналізу мистецьких творів родини Шкрібляків–Корпанюків, висвітленню їхнього внеску у скарбницю національної народної та професійної культури. Висновки чітко відповідають меті на поставлених завданнях. Вони підтверджують важливість та своєчасність проведеного дослідження.

7. Відсутність порушення академічної доброчесності.

Подана на розгляд дисертація Ю. В. Корпанюка дає підстави стверджувати, що її автор коректно використовує літературні джерела та інші

матеріали у дослідженні, дотримуючись установлених правових норм у галузі авторського та суміжного права, зокрема щодо правил цитування і відтворення наукових ідей та концепцій, запозичених з інших праць.

8. Дискусійні положення та зауваження.

Дисертаційна праця Ю.Корпанюка написана професійною науковою мовою, і безперечно слугуватиме теоретичною базою подальших наукових розвідок у царині досліджень народного та професійного мистецтва Західної України, Івано-Франківщини та, зокрема, Гуцульщини, регіону, який і нині залишається вагомим осередком розвитку традиційного народного декоративно-ужиткового мистецтва.

Однак, робота містить кілька на наш погляд несуттєвих недоліків, на яких маємо акцентувати увагу. У дисертації зустрічаються лінгвістичні, стилістичні, пунктуаційні помилки, спорадично присутні повтори у тексті.

Вважаємо, що окремі методи, використані у процесі роботи над дисертацією, вартувало б конкретизувати та більш точно вказати їхнє застосування безпосередньо в розділах роботи.

Аналіз окремих мистецьких творів потребує більш ґрунтовного аналізу щодо композиційних, смислово-знакових, технічних особливостей та, на нашу думку, більш розгорнутого порівняльного аналізу.

Окремі пункти загальних висновків можуть бути більш конкретизованими, щоб чіткіше виявити головні акценти наукового дослідження та результати проведеної роботи.

Втім, висловлені зауваження не применшують наукового значення дисертаційного дослідження й особистого внеску Ю.Корпанюка.

9. Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових працях.

Апробація результатів дисертації є достатньою: основні положення висвітлені у трьох наукових статтях у фахових періодичних виданнях України з

мистецтвознавства (за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»), трьох тезах наукових конференцій та одному апробаційному не фаховому виданні. Ознайомлення з опублікованими працями здобувача дають підстави стверджувати, що вони містять достовірну інформацію і повний виклад матеріалів наукової роботи, а також відзначаються новизною представленої проблематики.

10. Оцінка мови і стилю викладення матеріалу дисертації.

Представлена дисертація Ю.Корпанюка написана літературною українською мовою. Структура та зміст дисертації засвідчують цілісність наукового дослідження, логічний виклад матеріалів, узгодженість результатів дослідження, чіткість та послідовність аргументації.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності, з якої вона подається до захисту.

Зміст наукової роботи Юрія Корпанюка відповідає предметній області спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», галузі знань 02 Культура і мистецтво.

12. Висновок про відповідність дисертації вимогам.

Загалом, враховуючи актуальність обраної теми дослідження, його структуру, зміст, наукову новизну одержаних результатів, дисертаційну роботу Корпанюка Юрія Васильовича на тему «Культурна діяльність родини Шкрібляків–Корпанюків у контексті мистецького життя Західної України другої половини ХІХ–початку ХХІ століття» слід вважати самостійним завершеним науковим дослідженням, яке виконане на належному науково-теоретичному, методичному та емпіричному рівні, що має комплексний та логічний характер, містить положення, які характеризуються науковою новизною та можуть мати як теоретичне так і практичне застосування, і яке відповідає всім вимогам рівня наукової кваліфікації здобувача, що зазначено у наказі Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення

дисертації» (зі змінами) щодо оформлення дисертації, а також у «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (зі змінами), що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її автор Корпанюк Юрій Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво зі спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Опонент:

кандидат мистецтвознавства,
доцент, доцент кафедри мистецьких
дисциплін та методики їх навчання
Кременецької обласної гуманітарно-
педагогічної академії імені Тараса
Шевченка

Олександра ПАНФІЛОВА